

ZESZYTY NAUKOWE

Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu
Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie

Nr 2 rok 2001

Wydawnictwo
Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu

Recenzja wydawnicza

dr hab. Zygmunt Przybycin, prof. WSB

Projekt okładki

Jan Ślusarski

Rada redakcyjna

*dr hab. Halina Buk, prof. WSB; prof. zw. dr hab. Lucyna Frąckiewicz;
dr hab. Danuta Kempny, prof. WSB; prof. dr hab. Władysław Kulpa;
prof. zw. hab. Józef Lipiec; dr hab. Alfreda Zachorowska, prof. WSB*

Redaktor naukowy

dr hab. inż. Jolanta Stacharska-Targosz, prof. WSB

Sekretarz redakcji

mgr Maria Świerczewska-Pysz

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy.

© Copyright by Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu 2001

ISSN 1642-9605

WYDAWNICTWO

WYŻSZEJ SZKOŁY BANKOWEJ Sp. z o.o.

siedziba:

al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań

adres Wydawnictwa:

ul. Poznańska 49, 60-852 Poznań

tel. (0-61) 847 17 57, tel./fax (0-61) 848 00 31

e-mail: wydawwsb@puchatek.wsb.poznan.pl

<http://www.wsb.poznan.pl/wydawnictwo>

Skład i łamanie: Danuta Pijańska, tel. (0-61) 853 00 83

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzno-Wydawniczy M-Druk

Wągrowiec, tel. (0-67) 262 02 38

Spis treści

Od Redakcji	5
I. ZAGADNIENIA OGÓLNE	7
Antoni Piotr Barczyk	
Podstawowe cechy i zadania rynku kapitałowego	9
Eugeniusz Garbacik	
Wymiana towarowo-pieniężna i rynek jako siła napędowa rozwoju gospodarczego	19
Józef Antoni Haber	
Ochrona środowiska – polityka społeczna i transformacja	35
Kazimiera Kotra, Maria Świerczewska-Pysz	
Franchising przykładem dystrybucji wyłącznej	45
Jolanta Stacharska-Targosz, Radosław Targosz	
Komunikatywność informacji bankowej	57
Ewa Żarnecka-Biały	
O sztuce racjonalnego działania, czyli zaproszenie do prakseologii	65
II. BANKOWOŚĆ	83
Antoni Piotr Barczyk	
Charakterystyka oraz uwarunkowania rozwoju bankowości inwestycyjnej w Polsce	85
Zygmunt Przybycin	
Zmodyfikowana duracja Macaulaya jako metoda kwantyfikacji ryzyka stopy procentowej	95
Grzegorz Wącierz	
Metody oceny ryzyka kredytowego w wybranych polskich bankach na tle ich portfela kredytowego w latach 1997-2000	101
Alfreda Zachorowska, Ewa Bień	
Ekonomiczne i pozaekonomiczne uwarunkowania funkcjonowania międzybankowego rynku pieniężnego w Polsce	113
III. FINanse PRZEDSIĘBIORSTW – ZARZĄDZANIE	125
Wojciech Dinges	
Fuzje i przejęcia sposobem generowania zysku na przykładzie światowego przemysłu kolejowego i samochodowego	127

Leszek Korzeniowski	
Ochrona informacji w zarządzaniu przedsiębiorstwem	145
Jan Novotny	
Rynkowa wycena należności handlowych przedsiębiorstwa	157
Jolanta Pawelec	
Sektor średnich i małych firm – możliwości zabezpieczania ryzyka finansowego	167
Jolanta Stacharska-Targosz, Elżbieta Rychlicka	
Informatyka jako narzędzie wspomagające proces zarządzania przedsiębiorstwem	183
Gabriela Suski-Borek	
Istota i cel planowania przepływów środków pieniężnych	195
IV. INTEGRACJA EUROPEJSKA	209
Dorota Burchart, Marzena Kuczyńska-Chalada	
Spółczeństwo informacyjne: przyspieszenie integracji europejskiej	211
Radosław Miler	
Polskie zmiany na drodze do Unii	225
Anna Skórska	
Wykształcenie a bezrobocie młodzieży w Polsce i Unii Europejskiej	233
Anna Skórska	
Szanse i zagrożenia aktywnego wejścia na rynek pracy absolwentów szkół wyższych	243
Monika Żelichowska, Joanna Furman	
Rola euro w integracji walutowej	255
Streszczenia	267
Noty o Autorach	279

Streszczenia

Antoni Piotr Barczyk

Podstawowe cechy i zadania rynku kapitałowego

W dziedzinie zachodzących procesów transformacji gospodarczych w Polsce następuje szybki i intensywny rozwój systemu finansowego, którego częścią składową jest rynek kapitałowy. Rynek ten wyodrębnił wśród gospodarujących takie grupy, jak: emitenci papierów wartościowych, inwestorzy oraz pośrednicy w obrocie i pośrednicy inwestowania. Współcześnie rynek kapitałowy spełnia następujące funkcje: alokacyjną, realokacyjną oraz informatyczną, wpływając na procesy restrukturyzacji i prywatyzacji polskiej gospodarki.

Rynek kapitałowy w Polsce wpisał się już w ogólny krajobraz życia gospodarczego i jest niewspółmierny w stosunku do roli i znaczenia, jakie przypisuje się w świadomości społecznej artykułowanej w różnych środkach przekazu. Z istoty swej rynek ten, dostarczając obiektywne i rzetelne informacje o emitentach, jest jedną z najbardziej wyeksponowanych na odbiór społeczny instytucji publicznych. Jednocześnie stanowi on zespół instytucji, których funkcjonowanie jest specyficzne, wynikające ze złożoności i nieznajomości w społecznym wymiarze reguł gry, na którym oparte jest jego funkcjonowanie.

Na przestrzeni ostatnich lat dokonał się duży postęp w polskiej bankowości inwestycyjnej (przykładem może być BRE Bank), choć nadal banki stoją w obliczu istotnych problemów, które hamują ich zaangażowanie w rozwój rynku kapitałowego. Funkcjonują typowe formy finansowania poprzez kredyt, a nie poprzez finansowanie papierami wartościowymi, zaś papiery rządowe (obligacje), dominują nad papierami wartościowymi firm oraz przedsiębiorstw.

Rynek kapitałowy i rynek pieniężny stanowią swego rodzaju „naczynia” połączone. Zwiększenie rentowności instrumentów rynku pieniężnego w dłuższym okresie powoduje zdynamizowanie rozwoju rynku kapitałowego.

Eugeniusz Garbacik

Wymiana towarowo-pieniężna i rynek jako siła napędowa rozwoju gospodarczego

Wymianę uznawano jako *causa efficiens* rozwoju społeczno-gospodarczego. Zwracać należy jednak uwagę na ujemne skutki zbyt szybkiego rozpowszechniania swobody

ekonomicznej. Wymiana stanowi wspólny interes stron kontraktujących i stąd jej rezultatem jest z reguły *consensus*, który przynosi wzajemną korzyść, jeśli proces przebiegał w warunkach temu sprzyjających. W rzeczywistości sprawy się komplikują na skutek nierównej pozycji społecznej i ekonomicznej układających się stron. Pojawia się wtedy konflikt, który przybiera ostrzejsze formy rywalizacji. Spekulacja występuje zawsze w działaniach ekonomicznych w mniejszym lub większym stopniu. Działalność wielkich grup kapitałowych wywiera dominujący wpływ na kształtowanie się kursów giełdowych. Przynosi ona ogromne dochody potentatom, prowadząc do zdegenerowania i zahamowania swobodnej wymiany działalności ludzi oraz niszcząc źródła generujące procesy wzrostu ekonomicznego.

Józef Antoni Haber

Ochrona środowiska – polityka społeczna i transformacja

Autor prezentuje ogólne założenia związków ochrony środowiska z polityką społeczną w kontekście koncepcji tzw. zrównoważonego rozwoju. Wskazuje na istotne cechy transformacji i realizację celów społecznych, a zwłaszcza celów ekologicznych, które wymagają doboru odpowiednich instrumentów, aby je zrealizować. Wskazuje też na istotne znaczenie edukacji w procesie budowy świadomości jednostek i całych społeczeństw.

Kazimiera Kotra, Maria Świerczewska-Pysz

Franchising – przykładem dystrybucji wyłącznej

Ekstremalną formą dystrybucji wyłącznej jest franchising, polegający na przyznaniu wybranemu dystrybutorowi na określonym rynku geograficznym wyłącznego prawa do sprzedaży produktów danej marki. Ta forma dystrybucji jest szeroko stosowana w praktyce i stanowi niejako licencję na sukces przedsiębiorstwa, która wymaga znalezienia odpowiedniego momentu wejścia na rynek, kapitału do założenia firmy oraz zrozumienia istoty franchisingu. Franchising między innymi to wysoka dynamika rozwoju i duży zakres stosowania, wprowadzenie nowoczesnych systemów zarządzania działalnością handlową, wzmocnienie wizerunku firmy oraz nowoczesna forma współpracy pomiędzy małymi niezależnymi prawnie firmami.

Jolanta Stacharska-Targosz, Radosław Targosz

Komunikatywność informacji bankowej

Dostosowanie języka bankowego do możliwości percepcji przeciętnego klienta banku stanowi jeden z ważnych problemów, brak bowiem zrozumienia poszczególnych słów, nazw lub całych sformułowań prowadzi często do podejmowania negatywnych decyzji, uświadczniających się w rezygnacji z oferowanych usług.

W pracy podjęto próbę analizy wybranych tekstów, dostępnych ogólnie w bankach, pod kątem możliwości właściwego ich zrozumienia przez potencjalnego klienta.

Przeprowadzona analiza może stanowić przyczynek do podjęcia przez bankowców próby zastąpienia wielu określeń tłumaczonych wprost z języków obcych – adekwatnymi pojęciami w języku polskim. Należy również zwrócić uwagę na fakt, że liczba klientów jest silną funkcją poczucia bezpieczeństwa deponowanych wartości lub pobieranych kredytów, które w zasadniczym stopniu zależy od zrozumienia treści ofert dostępnych produktów i usług bankowych.

Ewa Żarnecka-Biały

O sztuce racjonalnego działania, czyli zaproszenie do prakseologii

Podstawowym celem artykułu jest wskazanie na korzyści, płynące z odwoływania się, w rozważaniach dotyczących zagadnień szczegółowych, do teorii szerszego zasięgu. Autorka argumentuje przy tym, że jeśli dane rozważania szczegółowe dotyczą refleksji nad działalnością praktyczną, to teorię ogólną, doskonale nadającą się do wykorzystania w charakterze takiej teorii, jest prakseologia (jej systematyczne rozwinięcie wiąże się z działalnością Tadeusza Kotarbińskiego). Aparatura pojęciowa stosowana przez prakseologię pozwala na integrację rozmaitych poczynąń badawczych, stwarza przy tym korzystne warunki dla ukazania ogólniejszych wniosków wynikających z analiz szczegółowych.

Bezpośrednią motywacją do przedstawienia tej problematyki na łamach Chorzowskich Zeszytów Naukowych jest dla autorki chęć zarekomendowania prakseologii jako teorii, która może stać się operatywną platformą porozumienia także dla uczestników badań (wieloaspektowych wszak!) nad działalnością bankową.

Antoni Piotr Barczyk

Charakterystyka oraz uwarunkowania rozwoju bankowości inwestycyjnej w Polsce

Kształtująca się obecnie bankowość inwestycyjna w Polsce, którą przedstawiono na tle warunków politycznych, gospodarczych i prawnych, ma decydujące znaczenie w organizacji przepływu kapitału. To tego typu bankowość tworzy wartość firmy przez pomnażanie dobra akcjonariuszy, przy akceptowalnym poziomie ryzyka dla określonej stopy zwrotu z inwestycji tak dla dostawcy, jak i użytkowników kapitału.

Działalność w zakresie bankowości inwestycyjnej jest ze swej strony bardziej ryzykowna niż tradycyjna bankowość komercyjna. Wnosi ona do działalności banków wartość intelektualną, której celem jest tworzenie korzyści ekonomicznych na różnych polach aktywności w odniesieniu do klienta, rynku i samej instytucji banku inwestycyjnego. Działalność inwestycyjna w procesie realizacji swych funkcji wytwarza układ zewnętrznych powiązań banku z emitentami, inwestorami i innymi bankami – tworząc swoistą „politykę”, według której kształtują się wewnętrzne powiązania strukturalne banku inwestycyjnego, na tyle elastyczne, aby dostosowywać się do zmieniających się – wskutek rynkowego charakteru otoczenia – relacji zewnętrznych. Otoczenie i relacje zewnętrzne tworzonej bankowości inwestycyjnej znajdują się w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości politycznej i ekonomicznej kraju, a także w trakcie restrukturyzacji sektora bankowego, który w coraz szerszy sposób rozwija formy alokacji funduszy za pośrednictwem rynku kapitałowego.

Polski rynek kapitałowy od początku swego istnienia wykształcił strukturę instytucjonalną i instrumentalną, która wynika z założeń szczebla centralnego oraz z działań instytucji szczebla podstawowego.

Niezbędnym warunkiem i cechą rozwoju rynku kapitałowego w Polsce, a tym samym działań inwestycyjnych ze strony banków jest istnienie sprzężenia zwrotnego między rozwojem tego rynku a prywatyzacją. W dłuższym okresie to zakres i przebieg prywatyzacji gospodarki mają podstawowe znaczenie dla ukształtowania się odpowiednio przejrzystego i efektywnego rynku kapitałowego, natomiast z drugiej strony bez sprawnego rynku kapitałowego prywatyzacja napotyka ogromne trudności i następuje spowolnienie urynkowienia gospodarki.

Polityka bankowa w zakresie działań inwestycyjnych, powinna stać się bardziej przejrzysta i mniej zachowawcza, co przyniesie obopólną korzyść dla sprawnego rozwoju polskiego rynku kapitałowego. Dla szybkiego i efektywnego rozwoju tegoż rynku, aby stał się on konkurencyjny dla pozostałych rynków wymagane jest szybkie uregulowanie ustawowe związane z funkcjonowaniem bankowości inwestycyjnej. Regulacja prawa powinna uwzględniać koncepcję modelu otwartego rozwoju bankowości inwestycyjnej według następujących kryteriów:

- wariantowości tworzenia struktur banku inwestycyjnego,
- ewolucyjnego dochodzenia do ustanowionego standardu,
- otwartości modelu docelowego.

Zygmunt Przybycin

Zmodyfikowana duracja Macaulaya jako metoda kwatyfikacji ryzyka stopy procentowej

Jednym z ważnych rodzajów ryzyka bankowego jest ryzyko stopy procentowej. Ryzyko stopy procentowej jest zagadnieniem, które w polskiej literaturze jest mało rozpoznane, w szczególności w aspekcie metod jego kwantyfikowania.

W pracy zaproponowano zmodyfikowany model Hicksa jako narzędzie pomiaru ryzyka wartości.

Grzegorz Wącierz

Metody oceny ryzyka kredytowego w wybranych polskich bankach na tle ich portfela kredytowego w latach 1997-2000

Działalność bankowa nierozzerwalnie związana jest z ryzykiem. Wśród wielu rodzajów ryzyka bankowego ryzyko kredytowe uważane jest za tradycyjne i najbardziej charakterystyczne. Złe zarządzanie aktywami jest jedną z głównych przyczyn upadłości banków.

Ryzyko kredytowe w bankach oceniane jest przy wykorzystywaniu metody oceny zdolności kredytowej zarówno bieżącej, jak i perspektywicznej.

Analiza sytuacji w sektorze bankowym pozwala jednakże stwierdzić, iż stosowane metody oceny nie spełniają oczekiwań ani banków, ani nadzoru bankowego. Rok 2000 był kolejnym rokiem obniżania się jakości kredytów w bankach.

W artykule autor przedstawia zmiany zachodzące w portfelach kredytowych sześciu banków komercyjnych w latach 1997-2000. Na tle tych zmian wskazuje na kryteria oceny ryzyka kredytowego stosowane w tych bankach oraz sygnalizuje nieco odmienne praktyki banków zagranicznych.

Alfreda Zachorowska, Ewa Bień

Ekonomiczne i pozaekonomiczne uwarunkowania funkcjonowania międzybankowego rynku pieniężnego w Polsce

Rynek międzybankowy pełni istotną rolę w rozwiniętej gospodarce rynkowej, regulując przede wszystkim płynność całego systemu bankowego. Zmiany jakie zaszły w ostatnim dziesięcioleciu, w strukturze instytucjonalno-ekonomicznej całego systemu bankowego, nowe uregulowania prawne były zatem wręcz konieczne i pożyteczne. Garstka wcześniej istniejących banków, jaka działała w gospodarce planowanej, centralnie

zarządzana, nie odgrywała bowiem żadnej samodzielnej roli. Wzrost liczby banków spowodował powstanie sieci konkurujących ze sobą jednostek, które dzięki nowemu prawu bankowemu uzyskały dużą swobodę działań. Zaczęły działać na rynku jak prawdziwe banki funkcjonujące w gospodarce rynkowej, kierując się kategoriami zysku, bezpieczeństwa i płynności. Podsumowując należy stwierdzić, że omówione w artykule warunki, jakie wystąpiły w polskiej gospodarce w ostatnim okresie, doprowadziły do sprawnego funkcjonowania systemu bankowego i powstania rynku międzybankowego.

Rynek międzybankowy jest tą częścią rynku pieniężnego, która jest dostępna wyłącznie bankom. Istniejący w gospodarce planowanej system bankowy był zaprzeczeniem jakiegokolwiek rynku pieniężnego, a co za tym idzie, rynku międzybankowego. Przedmiotem niniejszego referatu jest próba określenia warunków, jakie musiały zajść w polskiej gospodarce, w ostatnim dziesięcioleciu, aby mógł powstać prawdziwy rynek pieniężny w wymiarze międzybankowym.

Wojciech Dinges

Fuzje i przejęcia sposobem generowania zysku na przykładzie światowego przemysłu kolejowego i samochodowego

Celem niniejszego opracowania jest omówienie rosnącego wpływu fuzji i przejęć na funkcjonowanie gospodarki światowej lat dziewięćdziesiątych na przykładzie sektora produkcji kolejowej i samochodowej. Podkreślone zostało wykorzystanie procesów w M&A jako metody skutecznego generowania zysku związanego z prowadzeniem biznesu w omawianych sektorach. W sposób pogłębiony ukazana została rola transportu w gospodarce, czynniki jego opłacalności branżowej, przyczyny przewagi konkurencyjnej wewnętrznej, tj. pomiędzy transportem drogowym a szynowym oraz zewnętrznej, tj. w stosunku do przewozów lotniczych. Dokonano przeglądu czynników wzrostu poszczególnych gałęzi transportu, ich powiązania z rozwojem gospodarczym państw europejskich, w tym Polski, a także przeprowadzono dyskusję na temat wskaźników opłacalności produkcji w branżach motoryzacyjnej i kolejowej. Opracowanie uzupełniają przykłady z dziedziny przemysłu kolejowego i samochodowego, ilustrujące omawiane procesy, a także pytania i hipotezy dotyczące przyszłości omawianych branż.

Leszek Korzeniowski

Ochrona informacji w zarządzaniu przedsiębiorstwem

W procesie zarządzania coraz bardziej doceniającego znaczenie otoczenia dla osiągnięcia celów organizacji, niezmiernie ważne jest wyjaśnienie i zrozumienie istoty informacji oraz znaczenia i ochrony zasobów informacyjnych w zarządzaniu firmą. Menedżerowie

poświęcają część zasobów swoich firm, by zmniejszyć ryzyko, czyli ograniczyć niebezpieczeństwo poniesienia strat. W zamian za uzyskany wzrost poziomu bezpieczeństwa płacą – dzieląc się z innymi częścią dochodu lub nawet rezygnują z określonej działalności. Równocześnie za ryzyko przedsiębiorca otrzymuje zysk – wynagrodzenie za założenie firmy i prowadzenie działalności gospodarczej. Ryzyko i rentowność są podstawą wszelkiej działalności gospodarczej: im wyższe ryzyko związane z daną działalnością, tym wyższa rentowność przedsięwzięcia.

Profilaktyka w zakresie bezpieczeństwa informacji musi być bardzo szeroka, uwzględniająca nie tylko przeciwdziałanie zagrożeniom utraty informacji lub jej ujawnienia osobom nieuprawnionym, ale także ochronę informacji przed wszelakimi innymi zagrożeniami. Struktura bezpieczeństwa musi odpowiadać konkretnej firmie i rodzajowi prowadzonej przez nią działalności. Szczególny nacisk należy położyć na uzupełnianie się zabezpieczeń organizacyjnych, prawnych i fizycznych.

Jan Novotny

Rynkowa wycena należności handlowych przedsiębiorstwa

Artykuł jest poświęcony problematyce szacowania należności handlowych, które są wynikiem powszechnego stosowania kredytu handlowego w kontaktach handlowych podmiotów gospodarczych.

Autor w skrócie charakteryzuje istotę należności jako prawa do otrzymania świadczenia, ich miejsce w procesach ekonomicznych i ich podstawową klasyfikację. Podkreśla konieczność zarządzania należnościami i podaje podstawowe pryncypia prowadzenia owej działalności przez kierownictwo firmy. Kolejnym poruszonym tematem jest asekuracja należności. Tekst zawiera szkic podstaw prawnych i zwięzły opis poszczególnych instrumentów asekuracyjnych.

Główną uwagę skupia autor na problematyce wyceny rynkowej należności handlowych przedsiębiorstwa. Wymienia zasadnicze cele szacowania realnej wartości składników majątku przedsiębiorstwa i podstawowe zasady określenia kosztów jego odtworzenia. Krótko charakteryzuje zasady praktycznej wyceny należności.

Wynikiem długoletniej praktyki autora jest metoda wielomiernikowej wyceny należności, z powodzeniem przez niego stosowana w działalności biegłego sądowego. Metoda jest oparta na względnej kwantyfikacji wpływów ryzyka zaklasyfikowanego według wspólnych cech do kilku stosownie obranych grup, tzw. mierników jakości (klasy) należności. Następnie uwzględniane są koszty rewindykacji należności. Metodę można stosować do wyceny poszczególnych należności przedsiębiorstwa, a także do pakietu należności.

Jolanta Pawelec

Sektor średnich i małych firm – możliwości zabezpieczania ryzyka finansowego

W ciągu ostatnich dwóch lat nastąpiły bardzo niekorzystne zmiany makroekonomiczne, które skutkowały wzrostem inflacji, stóp procentowych, oraz w sztywny sposób utrzymywanym, zawyżonym kursem złotówki w stosunku do obcych walut. W konsekwencji znaczna część firm pogorszyła swój standing.

Duże spółki giełdowe odnotowały gwałtowne spadki wyników finansowych, natomiast podmioty średnie i małe niejednokrotnie nie sprostały tak trudnym zewnętrznym warunkom funkcjonowania. Szacuje się, że w okresie tym około 200 tys. małych podmiotów przestało istnieć. Zbankrutowały lub ze względu na brak opłacalności prowadzonej działalności zrezygnowały z jej kontynuowania. W wielu wypadkach nieoczekiwana w tak dużym stopniu zmiana kursów walut, a następnie wzrost oprocentowania kredytów, były wystarczające, by firma znalazła się na krawędzi bankructwa. Przypuszczalnie wiele podmiotów mogło uniknąć bądź ograniczyć skutki niekorzystnego scenariusza zdarzeń, gdyby zabezpieczyło swoje ryzyko finansowe, poprzez naturalny hedging lub instrumenty pochodne.

Niniejsze opracowanie analizuje sytuację finansową przykładowej, małej firmy, o profilu eksportowym, straty na jakie może być narażona oraz techniki zabezpieczania się przed potencjalnymi stratami.

Jolanta Stacharska-Targosz, Elżbieta Rychlicka

Informatyka jako narzędzie wspomagające proces zarządzania przedsiębiorstwem

Istotne zmiany w zakresie funkcjonowania przedsiębiorstw nastąpiły w wyniku konieczności dostosowania ich działalności do wymogów nowo powstałego rynku konsumenta. Lata dziewięćdziesiąte zainicjowały proces przekształceń, pozwalający na dynamiczny rozwój wielu firm, ale też prowadzący do kryzysu lub bankructwa nierentownych przedsiębiorstw.

Jednym ze skutków działalności przedsiębiorstwa jest ciągle powstawanie doraźnych i strategicznych informacji dotyczących zmiany stanu poszczególnych sfer jego funkcjonowania. Do informacji doraźnych należy zaliczyć zdarzenia niewpływające znacząco na funkcjonowanie firmy, dotyczące głównie sformalizowanego sposobu postępowania, natomiast informacje strategiczne obejmują fakty, mogące wpłynąć na dalszy rozwój firmy.

Współczesnym narzędziem wspomagającym proces zarządzania jest informatyka, której wprowadzenie zdecydowanie rozszerzyło możliwości w zakresie analizy i przekazu informacji dotyczących działalności firmy i jej pozycji na rynku.

Niezwykle dynamicznie rozwijająca się w latach dziewięćdziesiątych branża informatyczna wymagała i nadal wymaga ponoszenia przez użytkowników rosnących nakładów finansowych związanych z modernizacją sprzętu i wprowadzaniem nowego oprogramowania narzędziowego.

Niniejsza praca podejmuje próbę analizy kierunków działań dostosowujących przedsiębiorstwo do wymogów gospodarki wolnorynkowej na postawie badań przeprowadzonych w polskiej firmie, wprowadzającej zintegrowane systemy zarządzania.

Gabriela Suski-Borek

Istota i cel planowania przepływów środków pieniężnych

Przedsiębiorstwo funkcjonuje w zmiennym otoczeniu, co jest związane z ryzykiem utraty płynności finansowej. Aby zmniejszyć ryzyko trudności finansowych, przedsiębiorstwo powinno planować przepływy środków pieniężnych. Plany przepływów środków pieniężnych pozwalają sterować i kontrolować płynność finansową, przewidywać terminy zarówno spiętrzenia płatności, jak i nadwyżek pieniężnych. Plan przepływów środków pieniężnych służy sterowaniu wpływami i wydatkami przedsiębiorstwa. W artykule przedstawiono pojęcie środków pieniężnych i ich przepływu, etapy planowania przepływów środków pieniężnych i korzyści z planowania przepływów środków pieniężnych. Właściwe zarządzanie środkami pieniężnymi pozwala na optymalizowanie ich wielkości w przedsiębiorstwie. Posiadanie optymalnego poziomu środków pieniężnych umożliwia wykorzystanie nadarzających się szans, lepsze wykorzystanie pozyskiwanych środków pieniężnych i osiąganie dodatkowych korzyści.

Dorota Burchart, Marzena Kuczyńska-Chałada

Spółeczeństwo informacyjne: przyspieszenie integracji europejskiej

Spółeczeństwo Informacyjne jest spółeczeństwem globalnym. Globalizacja jest procesem ekonomicznej integracji, wywierającym wpływ na kulturę, technologię i sposób rządzenia. Zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych ogromnie sprzyja globalizacji.

W strategii rozwoju Polski należy przyjąć, że teleinformatyka jest podstawowym czynnikiem gospodarczego, społecznego i kulturalnego rozwoju kraju. Przyspieszenie rozwoju teleinformatyki jest warunkiem koniecznym zmniejszenia luki cywilizacyjnej, a dążenie do Spółeczeństwa Informacyjnego jest obiektywną i racjonalną strategią rozwoju kraju.

Unia Europejska określiła warunki i strategię, które są niezbędne w sytuacji, gdy Społeczeństwo Informacyjne staje się rzeczywistością. Dlatego dopasowanie systemów telekomunikacyjnych i systemów informatycznych jest konieczne w celu umożliwienia efektywnej integracji Polski z UE.

Radosław Miler

Polskie zmiany na drodze do Unii

Niniejszy artykuł jest krótkim szkicem przedstawiającym pokrótce wybrane aspekty realizacji procesu przygotowującego Polskę do integracji z Unią Europejską, a także niektóre trudności pojawiające się w tych dążeniach. Obejmuje on także rozważania dotyczące nastrojów polskiego społeczeństwa w obliczu wizji integracji z uwzględnieniem korzyści i zagrożeń płynących z polskich dążeń prounijnych. Artykuł stanowi próbę spojrzenia na polską scenę polityczną przez pryzmat integracji z Unią. Tekst zawiera również próbę określenia miejsca Rzeczypospolitej Polskiej w przyszłej strukturze unijnej z nakreśleniem rysujących się przed Polską zadań.

Anna Skórska

Wykształcenie a bezrobocie młodzieży w Polsce i Unii Europejskiej

Młodzież jest jedną z grup społeczno-zawodowych w szczególnie sposób narażonych na negatywne konsekwencje bezrobocia. Problem ten dotyczy nie tylko krajów, w których dokonuje się transformacja polityczno-gospodarcza, ale również krajów rozwiniętych. Stopa bezrobocia młodzieży, w większości krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz w Polsce, przekraczająca dwukrotnie wartość wskaźnika obliczanego dla starszych grup wiekowych wskazuje na masowy charakter tego zjawiska.

W artykule zwrócono szczególną uwagę na jeden z czynników determinujących sytuację młodych ludzi na rynku pracy, jakim jest poziom wykształcenia. Analiza porównawcza sytuacji młodzieży na rynkach pracy UE i Polski wskazuje, że im niższy poziom wykształcenia tym wyższy poziom bezrobocia. Największe problemy ze znalezieniem pracy mają absolwenci szkół zasadniczych zawodowych i ogólnokształcących, a najmniejsze absolwenci szkół wyższych. Jednak nawet wśród tej grupy wysoko wykwalifikowanych osób widoczny jest wzrost stopy bezrobocia. Biorąc pod uwagę wydłużający się cykl kształcenia oraz coraz powszechniejsze kształcenie na poziomach wyższych należy się spodziewać przyrostu liczby bezrobotnych absolwentów wyższych uczelni w Polsce, co ma już miejsce w niektórych krajach UE. Dlatego niezbędne jest podjęcie działań mających na celu ograniczenie poziomu bezrobocia wśród młodzieży oraz przeciwdziałania jego negatywnym skutkom.

Anna Skórska

Szanse i zagrożenia aktywnego wejścia na rynek pracy absolwentów szkół wyższych

Przemiany zachodzące w organizacjach wskazują, że już wkrótce umiejętności i wiedza ich pracowników będą decydować o sukcesie lub porażce przedsiębiorstwa. Funkcjonujący dotychczas system kształcenia, w tym również na wyższych uczelniach, może nie spełniać określonych wymogów. Dlatego też niezbędne jest wdrożenie szeregu zmian, które ułatwią młodym ludziom przejście z systemu edukacji do zatrudnienia poprzez wyposażenie ich w odpowiednią wiedzę i umiejętności. Będzie to możliwe dzięki: powstawaniu nowych kierunków i specjalności, na które występuje i występować będzie zapotrzebowanie na rynku pracy; zmianom relacji liczby studentów kształcących się w poszczególnych systemach (studia dzienne, zaoczne, wieczorowe); powstawaniu uczelni niepaństwowych; a przede wszystkim poprzez indywidualne podejście do studentów i przybliżenie im wymogów rynku pracy. W dalszym ciągu w Polsce nierozwiązanym problemem pozostaje sposób finansowania nauki i szkolnictwa, gdyż jakość procesu nauczania w dużej mierze uzależniona jest od środków jakie na ten cel zostaną przeznaczone.

Rosnąca w ostatnich latach liczba studentów w Polsce i krajach Unii Europejskiej wskazuje, że wyższy poziom wykształcenia daje nie tylko szansę na lepiej płatną, bardziej satysfakcjonującą pracę, ale pozwala również szybciej adaptować się do zmieniającego się otoczenia i w razie utraty pracy – na szybkie przekwalifikowanie. Powstawanie nowych zawodów, ciągle zmiany umiejętności potrzebnych do wykonywania już znanych oraz rosnące wymagania pracodawców determinują cechy jakimi winni się młodzi ludzie charakteryzować. Zaliczyć do nich można umiejętność współpracy w grupie, rozwiązywania problemów, innowacyjność, mobilność, lojalność, łatwość nawiązywania kontaktów i szereg innych. Cechy te lub ich brak w dużej mierze decydują o szansach młodych ludzi na rynku pracy.

Monika Żelichowska, Joanna Furman

Rola euro w integracji walutowej

Dnia 1 stycznia 1999 r. w Unii Europejskiej ustanowiona została Unia Gospodarcza i Walutowa, a w jej ramach zaczął funkcjonować nowy pieniądz – euro.

Ustanowienie Unii Gospodarczej i Walutowej oraz wprowadzenie euro nie jest celem samym w sobie. Wynika ono z głębokich uwarunkowań politycznych, a przede wszystkim gospodarczych. Im większe będzie zrozumienie tych uwarunkowań, tym większym poparciem społecznym może się cieszyć całe przedsięwzięcie związane z wprowadzeniem nowej waluty.

Celem niniejszego opracowania jest zatem prezentacja najważniejszych zagadnień związanych z wprowadzeniem i funkcjonowaniem euro oraz roli, jaką ono odgrywa w procesie europejskiej integracji walutowej.

Recenzenci artykułów zamieszczonych w niniejszym Zeszycie Naukowym:

dr hab. Halina Buk, prof. WSB

dr Józef Haber

dr Kazimiera Kotra

prof. dr hab. Józef Lipiec

dr hab. Zygmunt Przybycin, prof. WSB

dr hab. inż. Jolanta Stacharska-Targosz, prof. WSB

dr inż. Bogdan Targosz

dr hab. Marian Turzyński, prof. WSB

dr hab. Alfreda Zachorowska, prof. WSB